

عنوان: اولویت های بخش سلامت در برنامه هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در چارچوب سیاست های کلی سلامت

چکیده

راهبردها و اقدامات ضروری و حائز بالاترین درجه اهمیت در زمینه سلامت، برای برنامه هفتم توسعه: **راهبرد کلان:** محور قرار دادن سیاست های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری و اجرای همه جانبه آن **اولویت ها:**

۱. ارتقای شاخص های عدالت در سلامت با محوریت عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
۲. اجرا، تحکیم و تعمیق ادغام آموزش و پژوهش در مراقبت ها و خدمات سلامت
۳. بازسازی، گسترش، تعمیق، و روزآمدی شبکه بهداشتی درمانی کشور و اجرای کامل برنامه پزشکی خانواده و نظام ارجاع
۴. مدیریت منابع انسانی سلامت جهت پوشش عموم نیازهای جامعه در همه شرایط
۵. تأمین و تضمین منابع مالی پایدار با تأکید بر تکمیل پوشش بیمه پایه سلامت با اولویت مراقبت های پیشگیری و ارتقای سلامت، محافظت مالی اقشار کم درآمد، و کاهش هزینه های فقر زای سلامت به حداقل
۶. خودکفایی و تولید دانش بنیان در زمینه دارو، مواد زیستی، تجهیزات پزشکی با تأکید بر تقویت زیرساخت ها، رعایت کیفیت و استاندارد بین المللی و حمایت از شرکت های دانش بنیان
۷. تسهیل امر ازدواج و فرزند آوری به هنگام و ارتقای سلامت خانواده و تقویت بنیان های جوانی جمعیت
۸. سایر اولویت ها در بیانیه ارائه شده است

مقدمه:

ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی و توانبخشی سلامت مبتنی بر اصول و ارزش های انسانی-اسلامی و نهادینه سازی آن در جامعه، و سایر مفاد سیاست های کلی سلامت، ابلاغی مقام معظم رهبری، معطوف به همه ابعاد سلامت (معنوی، اجتماعی، روانی و جسمی) بوده، لازمه قطعی پیشرفت و تعالی جامعه اسلامی ایرانی است. این بیانیه با توجه به اهمیت و حساسیت فرایند تدوین و تصویب سیاست های کلی و احکام برنامه هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (در این بیانیه برنامه هفتم نامیده می شود) و منبعث از سیاستهای کلی سلامت و بر شالوده آن، تنظیم شده است. تحلیل چالش ها در پیوست ۱ ضمیمه است.

راهبردهای اولویت دار و برگزیده

- ۱- نهادینه سازی اصول و ارزش های انسانی -اسلامی، در سلامت و سایر مفاد ارزشی مصرح در اسناد راهبردی
- ۲- ارتقای شاخص های عدالت در سلامت با محوریت عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
- ۳- اجرا، تحکیم و تعمیق ادغام آموزش و پژوهش در مراقبت ها و خدمات سلامت
- ۴- بازسازی، گسترش، تعمیم، تعمیق و روزآمدی شبکه بهداشتی درمانی کشور
- ۵- مدیریت منابع انسانی سلامت با رویکرد پوشش عموم نیازهای جامعه در همه شرایط
- ۶- تأمین و تضمین منابع مالی پایدار در بخش سلامت و توزیع عادلانه آن
- ۷- خودکفایی و تولید دانش بنیان در زمینه دارو، مواد زیستی، تجهیزات پزشکی
- ۸- تسهیل امر ازدواج و فرزند آوری به هنگام و ارتقای سلامت خانواده و تقویت بنیان های جوانی جمعیت و اجرای کامل قانون

راهکارهای اولویت دار و برگزیده

- ۱- التزام به تهیه و اجرا و پایش پیوست فرهنگی و ارزشی برای همه برنامه های کلان
- ۲- پایش و رصد کلان تحقق سیاست های کلی سلامت از طریق شاخص های معتبر
- ۳- فعال سازی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی و دبیرخانه آن
- ۴- تربیت هدفمند و نگهداشت نیروی انسانی سلامت بر مبنای شواهد علمی، متناسب با نیازهای مناطق مختلف کشور، رفع مشکلات تهدید کننده جاری و آتی و ایجاد انگیزه های کافی برای ماندگاری
- ۵- تکمیل پوشش بیمه پایه سلامت با اولویت مراقبتهای پیشگیری و ارتقای سلامت، محافظت مالی اقشار کم درآمد، و کاهش هزینه های فقر زای سلامت به حداقل
- ۶- اجرای همه جانبه برنامه پزشکی خانواده و نظام ارجاع
- ۷- تقویت زیرساخت های تولید فرآورده ها، مواد اولیه دارویی، واکسن، محصولات زیستی و ملزومات و تجهیزات پزشکی، دارای کیفیت و استاندارد بین المللی با تاکید بر حمایت از شرکت های دانش بنیان
- ۸- اجرایی سازی همه جانبه قانون سلامت خانواده و جوانی جمعیت
سایر راهبردها و راهکارهای مهم در پیوست ۲ ضمیمه است.

پیوست ۱: چالش های مهم اجرایی جاری در سلامت جامعه

- ۱) گسست و کمبود هماهنگی بین بخش های آموزش، پژوهش، بهداشت و درمان و بی توجهی به اصل قانونی و حیاتی ادغام
- ۲) غیرفعال بودن شورای عالی سلامت و امنیت غذایی
- ۳) بحران نیروی انسانی (کاهش انگیزه، کاهش ماندگاری بویژه در مناطق محروم و خروج فزاینده نیروهای آموزش دیده از حوزه سلامت، تخصص گرایی و فوق تخصص گرایی، افزایش مهاجرت ...)
- ۴) کمبود یا نبود نیروی انسانی حدواسط بخش سلامت، بویژه در پرستاری، داروسازی، و دندانپزشکی
- ۵) افزایش بار بیمارهای غیر واگیر و روانی در جامعه و رشد نگران کننده آنها.
- ۶) ضعف نظام پایش و ارزیابی سلامت بر اساس شاخص ها و نظارت ناکافی بر بخش های مختلف
- ۷) تهدید عواملی نظیر تعارض منافع؛ تقاضاهای القایی؛ سهم خواهی در ارائه خدمات درمانی، آزمایشگاهی، تصویربرداری و دارویی؛ و تبعیض و نابرابری در بهره مندی از مراقبت ها و خدمات سلامت
- ۸) اجرا نشدن اصل قانونی پیوست سلامت برای طرح های کلان توسعه ای
- ۹) نظام پرداخت ناکارآمد که باعث نارضایتی اختلاف سطح در آمدی بین گروه های مختلف می شود
- ۱۰) نظام بیمه ای ضعیف و غیر متناسب با نیاز سلامت جامعه (عدم پوشش مراقبت های اولیه سلامت و فعالیت های ارتقای سلامت، پوشش نا مناسب بیمه های پایه درمانی، تبعیض در توزیع منابع حمایتی با ایجاد بیمه های تکمیلی، تعرفه های متفاوت، و افزایش هزینه های فقرزا و مصیبت بار سلامت)
- ۱۱) توسعه نامتوازن زیرساخت های بخش سلامت و عدم بهره برداری صحیح از مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستانها به دلیل نظام ناکارآمد ارائه مراقبت ها و خدمات و عدم رعایت سطح بندی و نظام ارجاع.
- ۱۲) ناپایداری و واحد نبودن سیاست تنظیم بازار محصولات غذایی، داروها، تجهیزات پزشکی وارداتی
- ۱۳) حمایت ناکافی از تولیدات داخل با سیاست های ناکارآمد قیمت گذاری، ارزیابی، پایش کیفیت و اقدامات حمایتی برای صادرات.
- ۱۴) ضعف زیرساخت های ضروری نظیر ارتباطات، اطلاعات، و خدمات الکترونیک،
- ۱۵) انگیزه نداشتن نیروی انسانی سلامت برای ماندگاری و تداوم خدمت در مناطق محروم

پیوست ۲: سایر راهبردها و راهکارهای مهم

الف) راهبردها

۱. تحقق رویکرد سلامت همه جانبه و انسان سالم در همه قوانین، سیاست های اجرایی و مقررات کشور
۲. اولویت پیشگیری بر درمان
۳. افزایش آگاهی، مسؤولیت پذیری، توانمندی و مشارکت ساختارمند و فعالانه فرد، خانواده و جامعه در تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت،
۴. تمرکز تولید نظام سلامت در یک دستگاه (وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)،
۵. ارتقاء و بهبود کیفیت و ایمنی خدمات و مراقبت های جامع و یکپارچه سلامت با محوریت عدالت و تأکید بر پاسخگویی، اطلاع رسانی شفاف، اثربخشی، کارآیی و بهره وری، با استفاده از راهنماهای بالینی و ارزیابی هزینه اثر بخشی فن آوریهای نوین سلامت در قالب شبکه بهداشتی و درمانی منطبق برنظام سطح بندی و با استقرار کامل برنامه پزشکی خانواده و نظام ارجاع.
۶. پیشبرد یک برنامه جامع با رویکرد ارتقای سلامت در مدیریت و پیشگیری از بیماری های واگیر و غیرواگیر با تمرکز بر ارتقای سلامت جمعیت، رفاه و عدالت اجتماعی.
۷. پیشبرد ارتقای سلامت روان جامعه از طریق سیاست ها، روش ها و مداخلات کلان مبتنی بر اصول سلامت روان جامعه
۸. توسعه متوازن آموزش پزشکی با رویکرد همگرایی و حمایت از تحقیقات علوم پزشکی جهت دستیابی به مرجعیت در علوم، فنون و خدمات پزشکی و توسعه آموزش و پژوهش پزشکی مبتنی بر نیاز های بخش سلامت، با تولید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی.
۹. افزایش تاب آوری و قدرت بازدارندگی نظام سلامت در مقابل بحران ها، تهدیدات و عوامل زیان آور سلامت جامعه. از طریق اصلاح ساختار و تقویت جایگاه تولید بخش سلامت.

ب) راهکارها

۱. باز تعریف نظام ارائه مراقبت ها و خدمات سلامت، اعم از بهداشت، درمان و توانبخشی و تعیین حد و مرز های بخش دولتی و خصوصی و تامین خدمات ضروری در بخش دولتی با توسعه متوازن این بخش، افزایش کیفیت، افزایش رضایتمندی مردم،
۲. باز تعریف و بازمهندسی ساختارهای موجود و ادغام نهاد های موازی، اصلاح ساختار های ستادی و دانشگاهی و چابک سازی آنها.
۳. توسعه خدمات دیجیتال نظیر پرونده الکترونیک سلامت، پزشکی از راه دور و نسخه نویسی الکترونیک و ایجاد انگیزه و تسهیلات اجرایی
۴. استقرار نظام نظارتی پویا، کارآمد و مبتنی بر گزارش های مردمی با شفافیت کامل. و پیشگیری از تخلف با توقف توصیه ها و برخورد قاطع با خاطیان.

۵. تاکید بر تاثیر نقش خانواده (مراقبت های جسمانی و فیزیکی، روانی، معنوی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی)،
۶. استقرار نظام های ارزشیابی و اعتبار بخشی بیرونی
۷. ایجاد شفافیت و معرفی واحدهای ممتاز و ضعیف
۸. افزایش مشارکت بین بخشی، ایجاد اتحادیه هایی که موقعیت ارتقای سلامت در سطح ملی را تقویت کند
۹. تدارک رهبری یکپارچه در ارتقای سلامت، از طریق ایجاد یک شبکه ملی مروج سلامت در سطح ملی بر اساس تبادل دانش، شیوه ها و ایده هایی که ارتقای سلامت را به پیش ببرد.
۱۰. کاربرد شیوه ترجمان دانش، برای ارتقای دانش، سیاست و عملکرد مبتنی بر شواهد ارتقای سلامت برای اجرای موثر استراتژی ها و مداخلاتی که سلامت و رفاه جمعیت را ارتقا دهد.
۱۱. اصلاح نظام تعیین تعرفه خدمات پزشکی در هر دو بخش دولتی و خصوصی و ایجاد توازن بین خواسته های ارائه کنندگان مراقبت ها و خدمات (گروه پزشکی) و خریداران خدمت (بیمه ها)
۱۲. اصلاح نظام پرداخت بخش سلامت و جایگزینی نظام پرداخت مبتنی بر عملکرد
۱۳. تامین مالی پایدار بخش سلامت و سپردن همه مراحل تامین مالی از ابتدا تا تخصیص عادلانه، مشتمل بر همه منابع مالی این بخش (مالیات، حق بیمه و منابع سلامت همه سازمانها) و تمرکز تولید بخش سلامت در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مدیریت کلیه منابع از طریق بیمه به ویژه با هدف پیشگیری، با محوریت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی.
۱۴. ایجاد الزاماتی برای تبعیت همه نهاد ها و افراد از نظام سطح بندی مراقبت ها و خدمات بهداشتی و درمانی مبتنی بر آمایش سرزمین. استقرار کامل برنامه پزشکی خانواده و نظام ارجاع در کشور و تبعیت همه دستگاهها و مسئولین از نظام ارجاع، برای زمینه سازی اجرا و پذیرش آن توسط مردم. کارایی و اثربخشی در استفاده از منابع زیرساختی و تجهیزاتی بخش بهداشت و درمان در کشور.
۱۵. تربیت نیروی انسانی متناسب با نیاز های بخش سلامت و توان بکارگیری آنان و توزیع متناسب نیروها در همه رده ها و تقویت توانمندی های عملی دانش آموختگان. توزیع متوازن نیروی انسانی در همه مناطق کشور، بخصوص مناطق کم برخوردار با استفاده از نظام های حمایتی کارآ.
۱۶. نظارت دقیق بر تامین، تولید و توزیع دارو، محصولات ایمن غذایی و تجهیزات پزشکی و حمایت و تخصیص تسهیلات لازم. ایجاد فرماندهی واحد با اختیارات کامل در سازمان غذا و داروی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به منظور پاسخگویی به تمامی مشکلات حوزه دارویی در کشور. نظارت دقیق بر تامین، توزیع و مصرف دارو
۱۷. استقرار نظام شایسته سالاری و پرهیز از اعمال نگاه های سیاسی به این بخش تخصصی
۱۸. بازتعریف و پیاده سازی بسته پایه بیمه سلامت و حمایت از این بسته پایه جهت اقشار آسیب پذیر.
۱۹. استقرار نظام شایسته سالاری و پرهیز از اعمال نگاههای سیاسی به این بخش تخصصی،